

Lige ret til sund og lokal mad

Drikkevand og dyrevelfærd, i valgkampen blev disse emner pludseligt allemandseje. Selvom det er positivt og nødvendigt med diskussionen om omstillingen af landbruget, burde den kobles med en samtale om vores madsystem. At have råd til noget så basalt og essentielt som god og sund mad bliver sværere for flere borgere, og omkring 7 % af befolkningen oplever en moderat eller alvorlig grad af [fødevareusikkerhed](#) - altså omkring 422.000 danskere.

Indtil videre er der kommet aftaler om fødevarechecks og en arbejdsgruppe omkring sænkelse af momsen. Det er relevante initiativer, men forslagene har klare begrænsninger: Lavere moms betyder ikke nødvendigvis lavere [priser](#) eller bedre [folkesundhed](#). Fødevarechecks kan hjælpe nogle her og nu, men løser ikke de strukturelle problemer.

Valgresultatet viser os, at der med borgernes tydelige opbakning er momentum for at tænke landbruget i en grønnere retning, som passer bedre på dyrene, vores miljø og grundvand. Men valgresultatet viser også, at der skal kigges på adgangen til mad. Lad os tænke det sammen: Omstillingen af landbruget og bekæmpelsen af fødevareusikkerhed som én samlet opgave.

Det kræver en vision for en lokal og sund madproduktion. Maden skal være sund – ikke kun for dem, der spiser den, men også for dem, der producerer den, samt klimaet og miljøet. Det er ingen hemmelighed: lokal mad er en [mangelvare](#) i Danmark - specielt frugt og grønt. Dansk landbrug er primært animalsk produktion til [eksport](#), mens den mad vi spiser herhjemme, primært bliver importeret. Det er en produktion som både skaber miljømæssige problemer herhjemme, og negative konsekvenser ud over Danmarks grænser gennem fx klimaudledninger ved [afskovning](#) og fossil-intensiv [kunstgødningsproduktion](#).

Vi må derfor spørge: Af hvem og hvordan produceres maden, og hvordan kan vi sikre at adgang til sund mad ikke bliver et elitært privilegium? Her vil vores svar være [madsuverænitet](#), hvilket betyder en demokratisering af landbrugs- og madpolitikken, hvor både producenter og forbrugere er inkluderet i skabelsen af politikken. Det indebærer et [agroøkologisk](#) og [naturnært](#) landbrug, som arbejder med naturen i stedet for mod den. Et landbrug der producerer mad uden brug af syntetisk kemi, men med høj diversitet og omsorg for biodiversiteten, klimaet og lokalsamfundene.

Hvordan kan vi så sørge for at en sådan produktion af sund mad når ud til alle i Danmark? I Frankrig, Schweiz og Belgien har de haft succes med projekter som kaldes "[Sécurité sociale de l'alimentation](#)", som løst oversat kunne kaldes social madsikkerhed.

[Modellen](#) sikrer adgang til lokalproduceret mad bredt i befolkningen ved at udvalgte grupper får omkring 150 euro - cirka 1.120 kroner - om måneden finansieret gennem skatten og offentlig og privat støtte på et kreditkort. Kortet kan så kun bruges til at købe mad fra demokratisk udvalgte butikker og lokale madproducenter valgt ud fra forskellige kriterier omkring bæredygtig produktion. Et sådant system kan sætte yderligere krav til produktionen

såsom hensyn til biodiversitet, klima, ordentlige arbejdsforhold, dyrevelfærd, lokal produktion, og understøtte agroøkologiske og naturnære landbrug.

[Resultaterne](#) fra projekterne er indtil videre [positive](#) - deltagerne spiser sundere, mere lokalt og efter sæsonen samtidig med at fødevarerensikkerheden reduceres. Modellen skaber også en følelse af selvstændighed og værdighed, da det ikke blot er en økonomisk håndsrekning, men en integreret del af systemet. Det skal dog understreges, at det er pilotprojekter, om end mange og omfattende, og derfor kan vi ikke adoptere disse modeller 1:1, men vi kan lade os inspirere af dem.

Der findes allerede bønder i Danmark, som producerer mad med agroøkologiske praksisser, men ikke nok. Derfor er der en del arbejde, som skal gøres, før vi har nok til hele befolkningen eller har de rette faciliteter, men gennem politisk støtte og et samarbejde med diverse butikker, fødevarerfællesskaber og producenter med kunde-bonde ordninger kunne der arbejdes på pilotprojekter og langsigtede modeller i denne retning.

Vi siger ikke, at social madsikkerhed nødvendigvis er svaret i Danmark, og ideelt ville vi ønske, at en model inkluderer alle borgere og ikke kun de fattigste. Vores formål er at udvide diskussionen og insistere på, at vi samtænker madsystemet og landbrugssystemet. Social madsikkerhed kan måske lyde utopisk, men vi har allerede lige ret og adgang til uddannelse og sundhedspleje, nu skal vi bare fortsætte de modeller, så vi kan håndhæve og sikre en anden ret - en lige ret til sund mad.